

Hygienhandboken

Projektledare

Amanda Reneby - Gård & Djurhälsan

Projektgrupp

- Helena Carlzén - djurhälsoveterinär, Gård & Djurhälsan
- Carl-Johan Ehlorsson - djurhälsoveterinär
- Knut-Håkan Jeppsson – forskare, SLU
- Fredrik Fredbo – Produktutvecklare, Heidelberg Materials
- Henrik Nilsson - konstruktör/projekt, Skiold
- Maria Hallbäck Nilsson – fodersäljare, Vallberga Lantmän

Övriga som bidragit till hygienhandboken

- Pontus Almerheim - produktionsrådgivare, Gård & Djurhälsan
- Hanna Arosenius - djurhälsoveterinär, Gård & Djurhälsan
- Cecilia Lagergren - digital kommunikatör, Gård & Djurhälsan
- Elin Karlsson – MSc husdjursvetenskap, SLU
- Cecilia Hagberg – MSc lantbruksteknologi, RISE

Sammanfattning

Boxhygien är en viktig fråga både för grisarnas välfärd och hälsa men även för personal som jobbar i stallarna. Det är inte bara kopplat till varma somrar eller till ett klimat där längre perioder av ihållande värme kan förväntas. Allt ifrån stallets placering och utformning, boxarnas utformning, utfodring, ventilation och stallklimat till skötsel av grisarna går att påverka och har betydelse för boxhygien.

Hygienhandboken är skriven med målet att sammanställa vad vi vet idag om de faktorer som påverkar grisars förmåga att hålla en god hygien. Forskningsresultat, praktisk erfarenhet och expertkunskap inom nyckelområden har vägts samman till något som förhoppningsvis kommer leda till en bättre miljö för både grisar och de som arbetar med dem.

Hygienhandboken är tryckt i 1 000 exemplar och finns även tillgänglig på Gård & Djurhälsans hemsida: <https://www.gardochdjurhalsan.se/hygienhandboken/>

Bakgrund

De senaste åren har flera projekt genomförts för att studera hur grisar ska kunna svalka sig. Den pågående klimatomställningen med ett förväntat varmare klimat gör att detta är ett viktigt ämne att belysa för att förbättra djurväl-färden inom svensk grisproduktion. En hög

omgivningstemperatur i stallet utan möjlighet för grisarna att svalka sig orsakar värmestress som i sig är ett välfärdsproblem. Dessutom påverkas boxhygien negativt med ökad risk för sjukdomar och därigenom nedsatt välfärd som följd. En ytterligare konsekvens är att arbetssituationen för personalen blir väldigt ansträngd. Frågan om god boxhygien är inte bara kopplad till varma somrar eller till ett klimat där längre perioder av ihållande värme kan förväntas. Allt ifrån stallets placering och utformning, boxarnas utformning, utfodring, ventilation och stallklimat till skötsel av grisarna går att påverka och har betydelse för boxhygien. Detta är med andra ord ett väldigt komplext område som kräver samarbete mellan olika aktörer i branschen. Det finns en stor mängd information och kunskap inom området, men det saknas en sammanställning i ett format som är lätt att ta till sig. Genom att sammanställa detta i en handbok blir det lättare att överblicka åtgärder som kan implementeras i den enskilda besättningen.

Syfte

Hygienhandboken är skriven med målet att sammanställa vad vi vet idag om de faktorer som påverkar grisars förmåga att hålla en god hygien. Forskningsresultat, praktisk erfarenhet och expertkunskap inom nyckelområden har vägts samman till något som förhoppningsvis kommer leda till en bättre miljö för både grisar och de som arbetar med dem.

Handboken riktar sig främst till slaktgrisproducenter, men även andra aktörer som har kopplingar till grisuppfödningen och behöver kunskapen för att bistå med rådgivning inom exempelvis byggteknik, ventilation och utfodring.

Genomförande och spridning av projektets resultat

Kunskap till boken har inhämtats från forskning både i Sverige och internationellt. Erfarenheter har även hämtats från aktörer inom byggnadskonstruktion, stallmiljö och foder samt från veterinärer och produktionsrådgivare inom Gård & Djurhälsan.

Boken innehåller följande kapitel och underrubriker:

Grisen

- Gödslingsbeteende
- Värmens påverkan
- Nöjda grisar
- Förebyggande hälsovård
- Hangrisar
- Genetik

Management

- Insättning av grisar
- Strö
- Dagliga skötselrutiner
- Utredningsgång vid smutsiga boxar

Utfodring

- Foderjustering
- Fodrets innehåll

- Blötfoder
- Foderhygien

Rengöring

- Grovrensning
- Blötläggning eller grovtvätt
- Tvätt
- Desinfektion
- Upptorkning
- Tomperiod
- Övrig rengöring

Byggnad & inredning

- Byggnadens placering
- Byggnadens konstruktion
- Solvärmelast
- Golv
- Gödselhantering
- Boxens funktioner
- Yta/gris
- Boxens utformning
- Svalka
- Ventilation
- Tillskottsvärme för att transportera ut fukt
- Erfarenheter från två gårdar som lyckas hålla god hygien
- Hur ska vi då bygga?

Hygienhandboken är tryckt i 1 000 exemplar som kommer delas ut vid gårdsbesök, träffar för lantbrukare och andra inom branschen samt mässor och liknande tillställningar. Boken finns även tillgänglig på Gård & Djurhälsans hemsida: <https://www.gardochdjurhalsan.se/hygienhandboken/>